

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Crisis Theologica

Cárdenas, Juan de

Sevilla, 1687

Cap. V. An sit simonia dare spirituale propter acquirendum temporale
tamquam propter finem?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-75689](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-75689)

tuenda donatione liberali Pro opposita opinione subiungit: *Alij dicunt, hoc vitandum propter speciem mali.* Et paulo post: *Hic argue, opus per se laudabile, ratione temporis reprobatur: & ne malignandi occasionem inducat. Licet enim nummos in concham mittere, opus pietatis sit, tempore tamen suscipendi baptismi, simoniae suspicionem inducit.*

86. Alij sunt textus, qui afferri solent pro interdictione donationum liberalium in occasionibus, in quibus datur spirituale, quæ videri possunt apud P. Suarez citatum. Certum quoque est, approbari in iure canonico donationes aliquas, si fiant animo pure liberali. Talis est ea, quæ ponitur in cap. *Tua nos.* de qua dixi supra cap. 2., & continetur illis verbis: *Si vero pure, ac sine pacto, vel conditione qualibet offerat rogans humiliter, ut in Canonicum admittatur, & bona sua retinere liceat pro Præbenda, & Clerici eiusdem Ecclesie pure consentiant: huiusmodi receptio fieri poterit, absque scrupulo simoniacæ pravitatis.*

CAPVT V.

An sit simonia dare spirituale propter adquirendum temporale tamquam propter finem?

ARTICVLVS I.

An possit quis dare, aut accipere Præbendam propter finem intrinsecum temporalem?

SUMMARIVM.

Finis alius intrinsecus, alius extrinsecus. num. 88.

Explicatur finis intrinsecus intra hanc materiam. num. 89.

Potest dari, & accipi Beneficium absque labe simoniae propter finem intrinsecum sustentationis temporalis. num. 90.

Licitum est dare Beneficium Clerico propter finem contentam in ipso Beneficio. num. 91 & seqq.

Cum datur Beneficium Clerico ob finem sustentationis, non datur spirituale pro temporali. num. 93.

Cum datur Beneficium propter finem sustentationis, datur omnino liberaliter. num. 94.

Distinguendus est finis intrinsecus spiritualis, & temporalitatis in Præbenda. Et quis sit finis principalior, & minus principalis. num. 95.

Cum diximus, esse simoniam dare spirituale propter motum temporale, id non intelligitur de fine intrinseco explicato. num. 96.

Solum Præbenda, aut Beneficium respicit sustentationem vitæ tamquam finem intrinsecum. num. 97.

Quomodo hæc conclusio non subijaceat damnationi. num. 98.

87. **C**um finis sit motivū, propter quod operantur creaturæ rationales, quæ cap. 2. diximus de motivo simoniam invehente, factis superque videbantur ad cognoscendum, quis sit finis, qui inficit spiritualia labe simoniaca. Sed quia propositio 46. aliquid addit speciale de fine temporali respectu rei spiritualis, aliqua superaddemus claritatis gratia.

88. Distinguendus itaque est duplex genus finis. Alius enim est intrinsecus rei, alius extrinsecus. Intrinsecus est, ad quem res ipsa ex natura sua ordinatur. Extrinsecus vero est, ad quem persona rationalis rem aliquam ordinat, licet per se non sit ordinata ad illum.

89. Exemplum finis intrinseci intra materiam, in qua versamur, est res temporalis annexa spirituali, quæ ad aliquem finem ordinatur. V. g. Præbenda, Beneficium, præsimonium, & similia quoad temporale subsidium, quod continent, instituta sunt ab Ecclesia propter sustentationem vitæ Clericorum; & ideo sustentatio vitæ eorum est finis intrinsecus Præbendæ, Beneficij, & quatenus continent temporale subsidium, quia sic ab intrinseco, & ex natura sua ordinantur ad talem finem.

90. Dico ergo primo. Res temporalis annexa spirituali, v. g. Beneficium, quatenus continet temporale subsidium, potest dari, vel accipi propter temporalem Clerici sustentationem, tamquam propter finem intrinsecum. Et ita potest Episcopus Clerico pauperi conferre Beneficium propter sustentationem vitæ eius, tamquam propter finem intrinsecum ipsi Beneficio absque periculo simoniæ. Et similiter Clericus potest petere, vel

accipere Beneficium propter eundem finem sustentationis suæ, absque simoniaca pravitate.

91. Probatur primo conclusio. Nam simonia, ut dixit S. Thomas *S. Thom.* supra laudatus, est omnis contractus non gratuitus circa spiritualia, aut spiritualibus annexa; intelligitur autem esse contractus non gratuitus, si sit talis formaliter, vel æquivalenter: atqui quod Episcopus det Beneficiū Clerico pauperi propter sustentationem eius, tamquam propter finem, neque formaliter, neque æquivalenter continet contractum non gratuitum: ergo quod Episcopus det eo modo Beneficium, nihil continet simoniacum.

92. Maior, & consequentia sunt evidentes. Nec minus evidens est minor. Nam in eo casu nihil paciscitur Episcopus cum Clerico; sed dat illi Beneficium cum eo ipso fine, qui continetur in ipso Beneficio.

93. Probatur secundo. Nam ut detur simonia, necesse est, quod detur spirituale pro temporali, vel è converso: sed quando Episcopus dat Beneficium Clerico propter sustentationem vitæ eius, tamquam propter finem, non dat illi spirituale pro temporali; non enim commutat spirituale pro temporali sustentatione eius: ergo cum dat Beneficiū Clerico propter sustentationem vitæ eius tamquam propter finem, non datur simonia.

94. Probatur tertio. Nullo modo est simoniacum dare aliquid spirituali annexum, omnino gratis, & pure liberaliter (excipe donationem pure liberalem, quam prohibet Ecclesia propter speciem mali; quod tamen non habet locum in præsentibus) sed quando Episcopus dat Clerico Beneficium propter sustentationem vitæ eius, tamquam propter finem, dat illi Beneficium omnino gratis, & pure liberaliter; non enim percipit

Bbbb Episcopus

Episcopus emolumentum aliquod temporale; sed solum respicit utilitatem eius, cui dat Beneficium: ergo id nullo modo est simoniacum.

95. Sed ne res hæc sinistre intelligatur, advertendum est, quod sicut sustentatio vitæ non est finis intrinsecus spiritualitatis, sed solum temporalitatis Præbendæ; solum quæri, & desiderari potest temporalitas Præbendæ propter sustentationem vitæ, tamquam propter finem intrinsecum temporalitati Præbendæ. Ex quo fit, finem principalem Præbendæ non esse sustentationem vitæ: finis enim principalis eius est id, ad quod ordinatur spiritualitas Præbendæ, scilicet commodum spirituale; finis autem minus principalis est id, ad quod ordinatur temporalitas Præbendæ, nempe sustentatio vitæ. Et ideo Clericus, qui quærit, aut accipit Præbendam propter sustentandam vitam tamquam finem (si recte, & debite procedat) non accipit Præbendam propter sustentationem vitæ tamquam propter finem principalem; sed accipit Præbendam propter commodum spirituale, tamquam propter finem principalem; & accipit illam propter sustentationem vitæ, tamquam propter finem minus principalem.

96. Ex quibus sic discussis tria inferre licet. Primum. Cum in cap. 2. diximus, esse simoniacum dare spirituale propter motivum temporale, aut è conuerso, intelligi de motivo temporali extrinsecum; non autem de eo, quod est intrinsecum ipsi Beneficio, aut Præbendæ, propter dicta.

97. Secundum. In hoc genere nihil spirituale, aut spiritualibus annexum respicere tamquam finem intrinsecum sustentationem vitæ, aut aliam rem temporalem, præter Præ-

bendam, Beneficium, Capellaniam, & alia similia, quæ instituta sunt ad sustentationem Clericorum.

98. Tertium. Præfatam conclusionem non subiacere huic damnationi propositionis 46. Tum quia hæc propositio damnata dicit, non esse simoniam, etiam si temporale sit principale motivum dandi spirituale; nos autem dicimus, esse finem, & motivum minus principale. Tum præcipue, nam quando Episcopus dat Clerico pauperi Beneficium propter sustentationem vitæ eius, non dat spirituale pro temporali, neque facit contractum cum Clerico, obligans eum, ut sustentet vitam; sed dat illi Beneficium, quod ab intrinseco ordinatur ad sustentationem vitæ eius. Et præterea, nam licet Episcopus det illi Beneficium propter sustentationem vitæ eius, certum est, quod dat gratis; finis enim ille est in utilitatem eius, cui confertur.

ARTICVLVS II.

An in actione virtutis possit quis respicere finem temporalem?

SUMMARIUM.

Qui in actione virtutis respicit temporale tamquam finem principalem, est simoniacus; non autem si tamquam finem secundarium. num. 99.

Facere opus virtutis propter temporale, tamquam propter finem principalem, est æquivalenter vendere illud. num. 100.

Non datur ea æquivalentia, cum quis respicit temporale tamquam finem secundarium. num. 101.

Quid

Quid de eo, qui celebrat Missam propter stipendium? num. 102.

Quid, quando maurus vult baptizari propter commodum indumenti. nu. 103.

Quid, quando pauperes accipiunt Eucharistiam propter percipiendam eleemosynam. num. 104.

99. **D**ico secundo. Qui facit actionem virtutis propter adquirendum aliquod commodum temporale, tamquam propter finem principaliter intentum, est simoniacus; si autem principaliter intendit bonum spirituale, & secundario intendit commodum temporale, non committit simoniam. Hac est expressa sententia S. Thomæ quodlib. 8. art. 11. vbi præfigit hunc titulum:

S. Tho.

Verum ille, qui vadit ad Ecclesiam propter distributiones, alias non iturus, peccet? Et sic respondet: Si enim huiusmodi distributiones respicit quasi finem sui operis principaliter intentum, simoniam committit, & ita mortaliter peccat. Si autem habet principalem finem Deum in tali actu, ad huiusmodi autem distributiones respicit secundario, non quasi in finem, sed sicut in id, quod est necessarium, ad sui sustentationem, constat, quod non vendit actum spirituales, & ita simoniam non committit, nec peccat. Sic enim acceptio distributionum non erit causa, quare ad Ecclesiam vadat, sed proprie huiusmodi determinatio, quare nunc vadat, & non alia vice.

100. Ratio autem prioris partis conclusionis, quam tradit S. Thomas, est: nam facere opus spirituale virtutis propter emolumentum temporale tamquam propter finem principaliter intentum est æquivalenter velle vendere actionem spirituales virtutis: sicut qui servit domino propter mercedem suam, vendit actionem suam tali domino. Et si ille, qui

dat distributionem, daret illam de suo, & sine vlla obligatione, & sciret intentionem alterius recipientis illam, esse velle recipere illam propter commodum temporaliter intentum, uterque esset simoniacus; quia alter venderet suam virtutis actionem, & alter illam emeret.

101. Ratio vero secundæ partis conclusionis traditur etiam à S. Thomæ in verbis relatis: Nam qui in actione virtutis principaliter respicit Deum, aut motivum supernaturale tamquam finem principaliter intentum; & in eadem actione respicit commodum temporale tamquam finem secundarium, & minus principalem; sic non vendit actionem virtutis: quia ille finis secundarius est solū aliquomodo impulsivus, & quasi determinatio, quare nunc operetur illam actionem virtutis propter motivum supernaturale, tamquam propter finem principalem.

S. Thomæ

102. Hinc dici possunt dubia multorum casuum. Primo. Si quis celebraret Missam propter stipendium tamquam propter finem principaliter intentum, simoniacus esset, propter dicta. Quia tamen Sacerdotes Missam celebrant præcipue propter salutem animarum suarum, & secundario propter stipendium, quatenus deservit ad sustentationem propriam, sic non committunt simoniam.

103. Secundo. Maurus quidem agnoscens veritatem Catholicæ Religionis, voluit baptizari statim, quia se offerebat occasio adquirendi optimum vestimentum, quo indigebat ad cooperiendam nuditatem suam. Hic si suscepit Baptismum propter vestimentum, tamquam propter finem principaliter intentum, simoniacus fuit. Si autem suscepit Baptismum propter salutem animæ suæ, tamquam propter finem principalem, & secundario voluit statim baptizari, ne amitteret

reter occasionem vestimenti, ita vt commodum temporale fuerit tantum impulsivum, & determinatio temporis presentis; sic nullam commisit simoniam.

104. Tertio. In hac vrbe Hispanensi, sicut in alijs Provinciæ Boeticæ, est consuetudo, quod in vna die hebdomadæ sanctæ convocentur pauperes ad communionem Eucharistiæ, & post communionem vocantur ad prandium, & multi in illa die non communicarent, nisi sperarent prandium. Si ergo pauperes communicant propter prandium, tamquam propter finem principaliter intentum, simoniaci sunt, & vendunt suam actionem communicandi. Si autem (quod credendum est) communicant propter salutem animarum suarum, & secundo propter prandium, quo egent, tamquam propter finem impulsivum determinatum ad eligendum hunc diem potius, quam illum, sic non committunt simoniam, nec peccant.

ARTICVLVS III.

An possit quis dare aliquid temporale propter acquirendum Beneficium, tamquam propter finem minus principalem?

NON EGET SVMMARIO.

105. **D**ico tertio. Si illud temporale, quod dicitur dari propter acquirendum Beneficium Ecclesiasticum, tamquam propter finem minus principalem, movet, & allicit animum conferentis Beneficium, aut presentantis ad illud simoniacum est, quantumvis dicatur dari propter illud, tamquam propter finem minus principalem. Si vero non

allicit animum illius ad collationem, aut presentationem Beneficij, non datur simonia.

106. Exemptis declaratur conclusio. Titius dat munera Episcopo, dicitque se respicere tamquam finem principale, quod Episcopus ostendet luculentius dignitatem suam; & respicere tamquam finem secundarium, quod sibi conferat Præbendam; simoniacus est: quia dat munera, quæ alliciunt animum, vt conferat sibi Beneficium. Item Sempronius exhibet Episcopo obsequia famulatus propter mercedem temporalem, tamquam propter finem principaliter intentum; secundo vero cum aliqua spe obtinendi Præbendam, & in hoc sensu dicitur, id facere propter Præbendam, tamquam propter finem minus principalem, & indirectum. In quo casu (nisi pervertatur intentio, & flectatur ad Beneficium, tamquam ad finem principaliter intentum) non reperitur simonia: quia solus famulatus æquali mercede compensatus non allicit animum Collatoris ad conferendum Beneficium.

107. Probatur conclusio sic explicita ex cap. *Et si quæstiones. de simonia*, illis verbis; quæ retuli cap. 2. *Quod autem scriptum est, Beatus, qui excutit manus suas ab omni munere, de illis donis dictum est, quæ accipientis animum allicere, vel pervertere solent.* Ergo si ille, qui dat munera Collatori, aut presentatori Præbendæ, dat ea munera, quæ accipientis animum allicere, vel pervertere solent, quantumvis dicat dari propter collationem, aut presentationem Beneficij Ecclesiastici tamquam propter finem secundarium, simoniacus est: quia revera dat munera, vt per illa paret sibi viam ad Præbendam.

108. Secunda autem pars conclusionis probatur ex verbis sequentibus

cuiusdem cap. *Et si questiones. Quae voluntatem recipientis inclinare, vel movere non debeant; non tamen Ecclesia Romana interpretari consuevit, accipientem in his delinquere, vel donantem.* Ergo qui dat munus ab obsequio, sive qui exhibet famulatum taliter, ut per illum non moveatur, neque inclinet voluntatem Collatoris ad conferendum Beneficium, licet habeat aliquam spem perveniendi ad Beneficium, & hoc sensu dicitur famulari propter Beneficium, tamquam propter finem secundarium, non erit simoniacus.

109. Et confirmatur. Omnes enim, qui ambiunt famulatum Episcopi, aut Cardinalis, id libenter agrediuntur, quia habent spem ascendendi ad aliquod Beneficium Ecclesiasticum, in quo sensu dicuntur respicere id tamquam finem secundarium. Durum ergo videtur damnare omnes famulos, & familiares Episcoporum, & Cardinalium, qui cum hac spe illis famulantur, & in hoc sensu respiciunt secundario Præbendam.

110. Dixi, *Nisi pervertatur intentio:* est enim periculosum famulari aliquo modo Episcopo cum ea spe Beneficij Ecclesiastici; quia facile flectitur intentio ad respiciendum illud tamquam finem principalem sui famulatus. Et ideo qui sic famulantur Episcopo, licet habeant spem ascendendi ad Beneficium Ecclesiasticum, aut ad aliam Præbendam, debent habere rectam intentionem, ne præstent suum munus ab obsequio, vel principaliter propter promotionem ad Beneficium, vel cum animo alliciendi tuo famulatu voluntatem Episcopi ad talem promotionem.

111. Similiter delinquet simoniacè Episcopus, si obsequia temporalia famuli, quæ compensare debet mercede temporali, velit com-

pensare Beneficio Ecclesiastico. Hæc enim virtualiter est venditio, & commutatio Beneficij pro obsequio temporali: & tunc dat Beneficium propter munus ab obsequio, tamquam propter finem principalem. Aliud est, si adæquato pretio compensaverit obsequia famuli; ex occasione tantum famulatus is famulus invenerit gratiam apud Episcopum, & hic inclinet ad conferendum omnino gratis, & pure liberaliter famulo Beneficium Ecclesiasticum: sic enim nullum est vestigium simoniæ.

C A P V T VI.

APPENDIX.

An liceat Episcopo conferre Beneficium pingue Clerico sub eo onere, quod renunciaret aliud tenue, vel minus pingue, quod habet, ut hoc conferatur alteri?

ARTICVLVS I.

Præmittuntur aliqua, & duæ sententiæ referuntur.

SUMMARIVM.

Explicatur casus. num. 112.

Qui nam censuerint, & quo fundamento, esse simoniacum, quod Episcopus det Beneficium pingue Clerico sub conditione, quod renunciaret tenue: num. 113.

Prima opinio distinguens inter Beneficium compatibile, & incompatible. num. num. 114.

Authores huius sententiæ referuntur. num. 115. & seqq.

Secundum